

nos aliquando possumus dicere, In Deo sumus, et Deus in nobis: Ego et Deus unum sumus, numquid possumus dicere? In Deo es, quia Deus te continet; Deus est in te, quia templum Dei factus es: sed numquid quia in Deo es, et Deus est in te, potes dicere, Qui me videt, Deum videt: quomodo Unigenitus dixit: « Qui me vidit, vidit » et Patrem¹ » et « Ego et Pater unum sumus²? » Agnosce proprium Domini, et munus servi. Proprium Domini, est æqualitas Patris: munus servi, est participatio Salvatoris.

XI. « Quærebant ergo eum apprehendere³. » Utinam apprehenderent, sed credendo et intelligendo, non sæviendo et occidendo. Nam modo, fratres mei, quando talia loquor, infirmus fortia, parvus magna, fragilis solida, et vos tanquam ex eadem massa unde sum et ego, et ego ipse qui vobis loquor, simul omnes apprehendere volumus Christum. Quid est apprehendere? Intellexisti, apprehendisti. Sed non sic Judæi: tu apprehendisti ut habeas, illi apprehendere volebant, ut non haberent. Et quia sic volebant apprehendere, quid eis fecit? « Exiit de » manibus eorum. » Non eum apprehenderunt, quia manus fidei non habuerunt. Verbum caro factum est: sed non erat Verbo magnum, ejicere carnem suam de manibus carnis. Mente Verbum apprehendere, hoc est Christum recte apprehendere.

XII. « Et abiit iterum trans Jordanem in eum locum » ubi erat Joannes baptizans primum, et mansit ibi. Et » multi venerunt ad eum, et dicebant, Quia Joannes » quidem signum fecit nullum⁴. » Meministis vobis dictum de Joanne, quia lucerna erat, et diei testimonium perhibebat⁵. Quid ergo isti apud se dixerunt, « Joannes

¹ Joan. xiv, 9. — ² Id. x, 30. — ³ Ibid. 39. — ⁴ Ibid. 40, 41. — ⁵ Id. v, 35.

» signum fecit nullum? » Nullum, inquit, miraculum ostendit Joannes: non dæmonia fugavit, non expulit febrem, non cæcos illuminavit, non mortuos suscitavit, non tot millia hominum de quinque vel septem panibus pavit, non supra mare ambulavit, non ventis et fluctibus imperavit; nihil horum fecit Joannes: et totum quidquid dicebat, huic testimonium perhibebat. Per lucernam veniamus ad diem. « Joannes nullum signum fecit. » Omnia autem quæcumque dixit Joannes de hoc, vera » erant¹. » Ecce qui apprehenderunt, non quomodo Judæi. Judæi volebant apprehendere discedentem, apprehenderunt isti permanentem. Denique quid sequitur? « Et multi crediderunt in eum. »

TRACTATUS XLIX.

Ab eo quod legitur, *Erat autem quidam languens Lazarus: usque ad id, Abiit in regionem juxta desertum, in civitatem quæ dicitur Ephrem, et ibi morabatur cum discipulis suis.*

I. INTER omnia miracula² quæ fecit Dominus noster Jesus Christus, Lazari resurrectio præcipue prædicatur. Sed si attendamus quis fecerit, delectari debemus potius quam mirari. Ille suscitavit hominem qui fecit hominem: ipse enim est Unicus Patris, per quem, sicut nostis, facta sunt omnia. Si ergo per illum facta sunt omnia, quid mirum est si resurrexit unus per illum, cum tot quotidie nascantur per illum? Plus est homines creare quam

¹ Joan. x, 42. — ² Vide D. Guillon, tom. XXI, pag. 375-378.

resuscitare. Dignatus est tamen et creare et resuscitare, creare omnes, resuscitare quosdam. Nam cum multa fecisset Dominus Jesus, non omnia scripta sunt; sicut idem ipse sanctus Joannes evangelista testatur, multa Dominum Christum et dixisse et fecisse, quæ scripta non sunt¹: electa sunt autem quæ scriberentur, quæ saluti credentium sufficere videbantur. Audisti enim quia Dominus Jesus mortuum suscitavit: sufficit tibi, ut scias quia si vellet, omnes mortuos suscitet. Et hoc quidem sibi ad finem sæculi reservavit. Nam quem audistis magno miraculo quadriduanum mortuum suscitasse de sepulcro, veniet hora, sicut ipse ait, quando omnes qui sunt in monumentis, audient vocem ejus, et procedent². Resuscitavit putentem, sed tamen in cadavere putente adhuc erat forma membrorum; ille in novissimo die ad unam vocem cineres est restitutus in carnem. Sed oportebat ut modo aliqua faceret, quibus datis velut suæ virtutis indicibus, credamus in eum, et ad illam resurrectionem præparemur, quæ erit ad vitam, non ad iudicium. Ita quippe ait: « Veniet hora, quando omnes qui in monumentis » sunt, audient vocem ejus: et procedent qui bene fecerunt ad resurrectionem vitæ, qui male egerunt ad resurrectionem iudicii. »

II. Tres tamen mortuos a Domino resuscitados in Evangelio legimus, et forte non frustra. Domini quippe facta non sunt tantummodo facta, sed signa. Si ergo signa sunt, præter id quod mira sunt, aliquid profecto significant: quorum factorum significationem invenire, aliquanto est operosius, quam ea legere vel audire. Admirantes audiebamus, tanquam magni miraculi spectaculo ante nostros oculos constituto, cum Evangelium legere-tur, quemadmodum revixerit Lazarus. Si attendamus mi-

¹ Joan. xx, 30. — ² Id. v, 28.

rabiliora opera Christi, omnis qui credit, resurgit: si attendamus omnes, et intelligamus detestabiliores mortes, omnis qui peccat moritur. Sed mortem carnis omnis homo timet, mortem animæ pauci. Pro morte carnis quæ sine dubio quandoque ventura est, curant omnes ne veniat: inde est quod laborant. Laborat ne moriatur homo moriturus, et non laborat ne peccet homo in æternum victurus. Et cum laborat ne moriatur, sine causa laborat; id enim agit ut multum mors differatur, non ut evadatur: si autem peccare nolit, non laborabit, et vivet in æternum. O si possemus excitare homines, et cum ipsis pariter excitari, ut tales essemus amatores vitæ permanentis, quales sunt homines amatores vitæ fugientis! Quid non facit homo sub mortis periculo constitutus? Gladio impendente cervicibus, prodiderunt homines quidquid sibi unde viverent, reservabant. Quis non continuo prodidit ne percuteretur? Et post proditionem fortasse percussus est. Quis non, ut viveret, continuo perdere voluit unde viveret, eligens vitam mendicantem quam celerem mortem? Cui dictum est, Naviga ne moriaris: et distulit? Cui dictum est, Labora ne moriaris: et piger fuit? Levia Deus jubet, ut in æternum vivamus: et obedire negligimus: Non tibi Deus dicit, Perde quidquid habes, ut vivas exiguo tempore in labore sollicitus: sed, Da pauperi unde habes, ut vivas semper sine labore securus. Accusant nos amatores vitæ temporalis, quam nec cum volunt, nec quandiu volunt habent: et nos invicem non accusamus, tam pigri, tam tepidi ad capessendam vitam æternam, quam si voluerimus habebimus, cum habuerimus non amittimus: hanc autem mortem quam timeamus, etiamsi noluerimus, habebimus.

III. Si ergo Dominus magna sua gratia, et magna sua misericordia animas suscitavit, ne moriamur in æternum;

bene intelligimus tres illos mortuos quos in corporibus suscitavit, aliquid significare et figurare de resurrectionibus animarum quæ fiunt per fidem: resuscitavit filiam Archisynagogi adhuc in domo jacentem¹, resuscitavit juvenem filium viduæ extra portas civitati elatum², resuscitavit Lazarum sepultum quatruiduanum³. Intueatur quisque animam suam: si peccat, moritur: peccatum, mors est animæ. Sed aliquando in cogitatione peccatur. Delectavit quod malum est, consensisti, peccasti; consensio illa occidit te: sed intus est mors, quia cogitatum malum nondum processit in factum. Talem animam resuscitare se significans Dominus, resuscitavit illam puellam quæ nondum erat foras elata, sed in domo mortua jacebat: quasi peccatum latebat. Si autem non solum malæ delectationi consensisti, sed etiam ipsum malum fecisti; quasi mortuum extra portam extulisti: jam foris es, et mortuus elatus es. Tamen et ipsum Dominus resuscitavit, et reddidit viduæ matri suæ. Si peccasti, poeniteat te: et resuscitat te Dominus, et reddet Ecclesiæ matri tuæ. Tertius mortuus est Lazarus. Est genus mortis immane, mala consuetudo appellatur. Aliud est enim peccare, aliud peccandi consuetudinem facere. Qui peccat et continuo corrigitur, cito reviviscit: quia nondum est implicatus consuetudine, non est sepultus. Qui autem peccare consuevit, sepultus est, et bene de illo dicitur, foetet: incipit enim habere pessimam famam, tanquam odorem terribum. Tales sunt omnes assueti sceleribus, perditimoribus. Dicis ei, Noli facere. Quando te audit quem terra sic premit, et tabe corrumpitur, et mole consuetudinis prægravatur? Nec ad ipsum tamen resuscitandum minor fuit virtus Christi. Novimus, vidimus, quotidie videmus homines pessima consuetudine permutata vivere

¹ Marc. v, 41, etc. — ² Luc. vii, 14. — ³ Joan. xi, 43.

melius, quam vivunt qui reprehendebant. Detestaberis hominem: ecce ipsa soror Lazari (si tamen ipsa est, quæ pedes Domini unxit unguento, et tersit capillis suis quos laverat lacrymis) melius suscitata est quam frater ejus: de magna malæ consuetudinis mole est liberata. Erat enim famosa peccatrix: et de illa dictum est, « Dimittuntur ei » peccata multa, quoniam dilexit multum¹. » Videmus multos, novimus multos: nemo desperet, nemo de se præsumat. Et desperare malum est, et de se præsumere. Sic noli desperare, ut eligas de quo debeas præsumere.

IV. Ergo et Lazarum Dominus suscitavit. Audistis qualem, id est, quid significet Lazari resurrectio. Legamus itaque jam: et quoniam multa in hac lectione manifesta sunt, expositionem in singulis non quæramus, ut necessaria pertractemus. « Erat autem quidam languens Lazarus » a Bethania, de castello Mariæ et Marthæ sororum » ejus². » In superiore lectione meministis, quod Dominus exiit de manibus eorum qui lapidare illum voluerant, et discessit trans Jordanem ubi Joannes baptizabat³. Ibi ergo Domino constituto, infirmabatur in Bethania Lazarus, quod castellum erat proximum Hierosolymis.

V. « Maria autem erat quæ unxit Dominum unguento, » et extersit pedes ejus capillis suis, cujus frater Lazarus » infirmabatur. Miserunt ergo sorores ejus ad eum, dicentes⁴. » Jam intelligimus quo miserunt, ubi erat Dominus; quoniam absens erat, trans Jordanem scilicet. Miserunt ad Dominum, nuntiantes quod ægrotaret frater earum: ut si dignaretur veniret, et eum ab ægritudine liberaret. Ille distulit sanare, ut posset resuscitare. Quid ergo renuntiaverunt sorores ejus? « Domine, ecce quem » amas infirmatur. » Non dixerunt, Veni: amanti enim tantummodo nuntiandum fuit. Non ausæ sunt dicere:

¹ Luc. vii, 47. — ² Joan. xi, 1. — ³ Id. x, 39. — ⁴ Id. xi, 2, 3.

Veni, et sana : non ausæ sunt dicere : Ibi jube, et hic fiet. Cur enim non et istæ, si fides illius Centurionis inde laudatur? Ait enim : « Non sum dignus ut intres sub tecum meum, sed tantum dic verbo, et sanabitur puer meus ¹. » Nihil horum istæ, sed tantummodo : « Domine, » ecce quem amas infirmatur. « Sufficit ut noveris ; non enim amas, et deseris. Dicit aliquis : Quomodo per Lazarum peccator significabatur, et a Domino sic amabatur? Audiatur eum dicentem : « Non veni vocare justos, sed peccatores ². » Si enim peccatores Deus non amaret, de cælo ad terras non descenderet.

VI. « Audiens autem Jesus, dixit eis : Infirmas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur Filius Dei ³. » Talis glorificatio ipsius non ipsum auxit, sed nobis profuit. Hoc ergo ait : « Non est ad mortem, » quia et ipsa mors non erat ad mortem, sed potius ad miraculum, quo facto crederent homines in Christum, et vitarent veram mortem. Sane videte, quemadmodum tanquam ex obliquo Dominus Deum se dixit, propter quosdam qui negant Filium Deum esse. Nam sunt hæretici qui hoc negant, quod Filius Dei sit Deus. Ecce audiant : « Infirmas hæc, inquit, non est ad mortem, sed pro gloria Dei. » Qua gloria? cujus Dei? Audi quod sequitur : « Ut glorificetur Filius Dei. Infirmas ergo hæc, » inquit, non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur Filius Dei per eam. » Per quam? per illam infirmitatem.

VII. « Diligebat Jesus Martham, et sororem ejus Mariam, et Lazarum ⁴. » Ille languens, illæ tristes, omnes dilecti : sed diligebat eos et languentium salvator, imo etiam mortuorum suscitator, et tristium consolator. « Ut ergo audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in

¹ Matth. viii, 8. — ² Id. ix, 13. — ³ Joan. xi, 4. — ⁴ Ibid. 5.

» eodem loco duobus diebus ¹. » Nuntiaverunt ergo illi, mansit illic ille : tandiu tempus dictum est, quousque quadrivium completeretur. Non frustra, nisi quia forte, imo quia certe et ipse numerus dierum intimat aliquod sacramentum. « Deinde post hæc dicit Discipulis suis : » Eamus in Judæam iterum ² : » ubi pene fuerat lapidatus, qui propterea inde discessisse videbatur, ne lapidaretur. Discessit enim ut homo : sed in redeundo quasi oblitus infirmitatem, ostendit potestatem. « Eamus, inquit, in Judæam. »

VIII. Deinde hoc dicto, videte quemadmodum Discipuli territi fuerint. « Dicunt ei Discipuli, Rabbi, nunc quærebant te Judæi lapidare, et iterum vadis illuc? Respondit Jesus : Nonne duodecim sunt horæ diei ³? » Quid sibi vult ista responsio? Illi dixerunt : « Modo te lapidare volebant Judæi, et iterum vadis, » ut te lapident? Et Dominus, « Nonne duodecim horæ sunt diei? Si quis ambulaverit in die, non offendit, quia lucem hujus mundi videt : si autem ambulaverit in nocte, offendit, » quia lux non est in eo ⁴. » De die quidem locutus est, sed in nostra intelligentia quasi adhuc nox est. Invoce-mus diem ut expellat noctem, et cor lumine illustret. Quid enim Dominus dicere voluit? Quantum mihi videtur, quantum subluceat altitudo profunditasque sententiæ, redarguere voluit illorum dubitationem et infidelitatem. Voluerunt enim consilium dare Domino ne moreretur, qui venerat mori ne ipsi morerentur. Sic etiam quodam alio loco Petrus sanctus diligens Dominum, sed adhuc non plene intelligens cur venisset, timuit ne moreretur, et vitæ displicuit, id est, ipsi Domino : nam cum indicaret Discipulis quod esset Hierosolymis passurus a Judæis, respondit Petrus inter cæteros, et ait : « Absit a te, Do-

¹ Joan. xi, 6. — ² Ibid. 7. — ³ Ibid. 8, 9. — ⁴ Ibid. 10.

» mine, propitius tibi esto, non fiet istud ¹. » Et continuo Dominus : « Redi post me satanas, non enim sapis quæ Dei sunt, sed quæ hominum. » Et paulo ante confitens Filium Dei laudem meruerat : audierat enim, « Beatus es » Simon Bar-Jona, quia non tibi revelavit caro et sanguis, sed Pater meus qui in cœlis est. ². » Cui dixerat, Beatus es; illi dicit : Redi retro satanas : quia beatus a se non erat. Sed unde? « Quia non tibi revelavit caro et sanguis, sed Pater meus qui in cœlis est. » Ecce unde beatus, non de tuo, sed de meo. « Non quia Pater ego, sed quia » omnia quæ habet Pater, mea sunt ³. » Si beatus de ipsius Domini, satanas de cujus? Ibi dicit : rationem quippe reddidit beatitudinis; ut diceret : « Non caro et sanguis » tibi revelavit hoc, sed Pater meus qui in cœlis est : » hæc est causa beatitudinis tuæ. Quod vero dixi : Redi post me satanas, audi etiam hujus rei causam : Non enim sapis quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominis. Nemo ergo se palpet, et de suo satanas est, de Dei beatus est. Quid est enim de suo, nisi de peccato suo? Tolle peccatum, quod est tuum? Justitia, inquit, de meo est. Quid enim habes quod non accepisti ⁴? Cum ergo vellent dare consilium homines Deo, discipuli magistro, servi Domino, ægroti medico : corripuit eos, et ait : « Nonne duodecim horæ » sunt diei? Si quis ambulaverit in die, non offendit. » Me sequimini, si non vultis offendere : nolite mihi consilium dare, quos a me consilium oportet accipere. Quo ergo pertinet, « Nonne duodecim horæ sunt diei? » Quia ut diem se esse ostenderet, duodecim Discipulos elegit. Si ego sum, inquit, dies, et vos horæ, numquid horæ diei consilium dant? Horæ diem sequuntur, non dies horas. Si ergo illi horæ, quid ibi Judas? Et ipse inter duodecim

¹ Matth. xvi, 22, etc. — ² Ibid. 17. — ³ Joan. xvi, 15. — ⁴ 1 Cor. iv, 7.

horas? Si hora erat, lucebat : si lucebat, quomodo diem ad mortem tradebat? Sed Dominus in hoc verbo non ipsum Judam, sed successorem ipsius prævidebat. Juda enim cadente successit Matthias, et duodenarius numerus mansit ¹. Non ergo frustra duodecim Discipulos elegit Dominus, nisi quia ipse spiritalis est dies. Sequantur ergo horæ diem, prædicent horæ diem, horæ illustrentur a die, horæ illuminentur a die, et per horarum prædicationem credat mundus in diem. Hoc ergo ait de compendio : Me sequimini, si non vultis offendere.

IX. « Et post hoc dicit eis, Lazarus amicus noster dormit, sed vado ut a somno excitem eum ². Verum dixit : Sororibus mortuus erat, Domino dormiebat. Hominibus mortuus erat, qui eum suscitare non poterant : nam Dominus tanta eum facilitate excitabat de sepulcro, quanta tu non excitas dormientem de lecto. Ergo secundum potentiam suam dixit dormientem : quia et alii mortui dicti sunt in Scripturis sæpe dormientes, sicut Apostolus dicit : « De dormientibus autem nolo vos ignorare fratres, ut » non contristemini, sicut et cæteri qui spem non habent ³. » Ideo et ipse dormientes appellavit, quia resurrecturos prænuntiavit. Dormit ergo omnis mortuus, et bonus et malus. Sed quomodo interest in ipsis qui quotidie dormiunt et exurgunt, quid quisque videat in somnis : alii sentiunt læta somnia, alii torquentia, ita ut evigilans dormire timeat, ne ad ipsa iterum redeat : sic unusquisque hominum cum causa sua dormit, cum causa sua surgit. Et interest quali custodia quisque recipiatur, ad judicem postea producendus. Nam et receptiones in custodia pro meritis causarum adhibentur : alios jubentur custodire lictores, humanum et mite officium atque civile; alii traduntur Optionibus ³; alii mittuntur in carcerem :

¹ Act. i, 20. — ² Joan. xi, 11. — ³ 1 Thess. iv, 22.

et in ipso carcere non omnes, sed pro meritis graviorum causarum in ima carceris contruduntur. Sicut ergo diversæ custodiæ agentium in officio : sic diversæ custodiæ mortuorum, et diversa merita resurgentium. Receptus est pauper, receptus est dives : sed ille in sinum Abrahæ, ille ubi sitiret, et guttam non inveniret¹.

X. Habent ergo omnes animæ, ut ex hac occasione instruam Charitatem Vestram, habent omnes animæ cum de sæculo exierint diversas receptiones suas. Habent gaudium bonæ, malæ tormenta. Sed cum facta fuerit resurrectio, et bonorum gaudium amplius erit, et malorum tormenta graviora : quando cum corpore torquebuntur. Recepti sunt in pace sancti Patriarchæ, Prophetæ, Apostoli, Martyres, boni fideles ; omnes tamen adhuc in fine accepturi sunt quod promisit Deus : promissa enim est resurrectio etiam carnis, mortis consumptio ; vita æterna cum Angelis. Hoc omnes simul accepturi sumus : nam requiem quæ continuo post mortem datur, si ea dignus est, tunc accipit quisque cum moritur. Priores acceperunt Patriarchæ : videte ex quo requiescunt : posteriores Prophetæ, recentius Apostoli, multo recentiores sancti Martyres, quotidie boni fideles. Et alii in ista requie jamdiu sunt, alii non tandiu, alii paucioribus annis, alii nec recenti tempore. Cum vero ab hoc somno evigilabunt, simul omnes quod promissum est accepturi sunt.

XI. « Lazarus amicus noster dormit, sed vado ut a » somno excitem eum. Dixerunt ergo Discipuli², » quomodo intellexerunt, sic responderunt : « Domine, si dormit, » salvus erit. » Solet enim esse somnus ægrotantium salutis indicium. « Dixerat autem Jesus de morte ejus, » illi autem putaverunt quod de dormitione somni dice- » ret. Tunc ergo dixit eis Jesus manifeste³. » Subobscurè

¹ Luc. xvi, 22. — ² Joan. xi, 11, 12. — ³ Ibid. 13, 14.

enim dixerat « dormit : » ait ergo manifeste, « Laza- » rus mortuus est : et gaudeo propter vos, ut credatis ; » quia non eram ibi¹. » Et scio quia mortuus est, et non ibi eram : æger enim, non mortuus, fuerat nuntia- tus. Sed quid lateret eum qui creaverat, et ad cujus ma- nus anima morientis exierat ? Hoc est quod ait, « Gaudeo » propter vos, ut credatis ; quia non ibi eram : » ut jam inciperent admirari, quia Dominus potuit dicere mor- tuum, quod nec viderat nec audierat. Ubi sane memi- nisse debemus, quod adhuc etiam ipsorum Discipulorum, qui in eum jam crediderant, miraculis ædificabatur fides : non ut ea quæ non erat, esse inciperet, sed ea quæ jam esse cœperat, cresceret ; quamvis tali verbo usus sit, quasi tunc credere inciperent. Non enim ait, « Gaudeo propter » vos » ut fides vestra augeatur, sive firmetur ; sed ait : « ut credatis : » quod intelligendum est ut amplius robustiusque credatis.

XII. « Sed eamus ad eum. Dixit ergo Thomas qui di- » citur Didymus ad condiscipulos, Eamus et nos, et mo- » riamur cum illo. Venit itaque Jesus, et invenit eum » quatuor dies jam in monumento habentem². » De qua- tuor diebus multa quidem dici possunt, sicut se habent obscura Scripturarum, quæ pro diversitate intelligentium, multos sensus pariunt. Dicamus et nos, quid nobis videatur significare mortuus quatruiduanus. Quomodo enim illo cæco intelligimus : quodam modo humanum genus, sic forte et in isto mortuo multos intellecturi sumus : diversis enim modis una res significari potest. Homo quando nascitur, jam cum morte nascitur : quia de Adam peccatum trahit. Unde dicit Apostolus : « Per unum hominem pecca- » tum intravit in mundum, et per peccatum mors, et ita

¹ Joan. xi, 15. — ² Ibid. 16, 17.

» in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt¹. » Ecce habes unum diem mortis, quod homo trahit de mortis propagine. Deinde crescit, incipit accedere ad rationales annos, ut legem sapiat naturalem, quam omnes habent in corde fixam, Quod tibi non vis fieri, alii ne feceris. Numquid hoc de paginis discitur, et non in natura ipsa quodam modo legitur? Furtum vis pati? utique non vis. Ecce lex in corde tuo, Quod non vis pati, facere noli. Et hanc legem transgrediuntur homines: ecce alter dies mortis. Data est Lex etiam divinitus per famulum Dei Moysen: dictum est illic: « Non occides, Non » moechaberis, Non falsum testimonium dices, Honora » patrem et matrem, Non concupisces rem proximi tui, » Non concupisces uxorem proximi tui². » Ecce Lex scripta est, et ipsa contemnitur: ecce tertius dies mortis. Quid restat? Venit et Evangelium, prædicatur regnum cælorum, diffamatur ubique Christus, minatur gehennam, vitam promittit æternam, et ipsa contemnitur. Transgrediuntur homines Evangelium; ecce quartus dies mortis. Merito jam putet. Numquid et talibus est neganda misericordia? absit. Etiam ad tales Dominus excitandos non dedignatur accedere.

XIII. « Multi autem ex Judæis venerant ad Martham » et Mariam, ut consolarentur eas de fratre suo. Martha » ergo ut audivit quia Jesus venit, occurrit illi: Maria » autem domi sedebat. Dixit ergo Martha ad Jesum, Do- » mine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus: » sed et nunc scio, quia quæcumque poposceris a Deo, » dabit tibi Deus³. » Non dixit, Sed et modo rogo te, tu resuscites fratrem meum. Unde enim sciebat, si fratri ejus resurgere utile fuerit? Hoc tantum dixit, Scio quia potes,

¹ Rom. v, 12. — ² Exod. xx, 13, etc. — ³ Joan. xi, 19-22.

si vis facis: utrum enim facias, iudicii tui est, non presumptionis meæ. « Sed et nunc scio, quia quæcumque » poposceris a Deo, dabit tibi Deus. »

XIV. « Dicit illi Jesus, Resurget frater tuus¹. » Hoc Hoc ambiguum fuit. Non enim ait, Modo resuscito fratrem tuum: sed, « Resurget frater tuus. Dicit ei Martha, Scio quia resurget in resurrectione, in novissima die². » De illa resurrectione segura sum, de hac incerta sum. « Dicit ei Jesus, Ego sum resurrectio³. » Dicis, Resurget frater meus in novissima die: verum est: sed per quem tunc resurget, potest et modo, quia « Ego sum, inquit, » resurrectio et vita. » Audite fratres, audite quid dicat. Certe tota expectatio erat circumstantium, ut revivisceret Lazarus unus mortuus quatruiduanus: audiamus, et resurgamus. Quam multi sunt in hoc populo, quos premit consuetudinis moles. Forte audiunt me quidam, quibus dicitur; « Nolite inebriari vino in quo est luxuria⁴: » dicunt, Non possumus. Forte audiunt me aliqui immundi, lasciviis et flagitiis inquinati, quibus dicitur, Nolite hoc facere, ne pereatis: et respondent, Non possumus tolli a consuetudine nostra. O Domine, istos resuscita. « Ego » sum, inquit, resurrectio et vita. » Ideo resurrectio, quia vita.

XV. « Qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, vivet: » et omnis qui vivit et credit in me, non morietur in » æternum⁵. » Quid est hoc? « Qui credit in me, etiamsi » mortuus fuerit, » sicut Lazarus mortuus est, « vivet: » quia non est Deus mortuorum, sed vivorum. De olim mortuis Patribus, hoc est de Abraham et Isaac et Jacob tale responsum Judæis dedit, « Ego sum Deus Abraham » et Deus Isaac et Deus Jacob, non est Deus mortuorum,

¹ Joan. xi, 23. — ² Ibid. 24. — ³ Ibid. 25. — ⁴ Ephes. v, 18. — ⁵ Joan. xi, 25, 26.

» sed vivorum¹: » omnes enim illi vivunt. Crede ergo, etsi mortuus fueris, vives: si autem non credis, et cum vivis, mortuus es. Probemus et hoc, quia si non credis, etsi vivis, mortuus es. Cuidam Dominus differenti sequi eum, et dicenti: « Eam prius sepelire patrem meum: » Sine, inquit, mortuos sepelire mortuos suos, tu veni, » sequere me². » Erat ibi mortuus sepeliendus; erant ibi et mortui mortuum sepulturi: ille mortuus in carne, illi in anima. Unde mors anima? quia non est fides. Unde mors in corpore? quia non est ibi anima. Ergo animæ tuæ anima fides est. « Qui credit in me, inquit, etiamsi » mortuus fuerit » in carne, « vivet » in anima: donec resurgat et caro nunquam postea moritura. Hoc est, « Qui » credit in me, » licet moriatur, « vivet. Et omnis qui » vivit » in carne « et credit in me, » etsi morietur ad tempus propter mortem carnis, « non morietur in æternum » propter vitam spiritus, et immortalitatem resurrectionis. Hoc est quod ait, « Et omnis qui vivit et credit » in me, non morietur in æternum. Credis hoc? Ait illi, » Utique Domine, ego credidi, quia tu es Christus Filius Dei, qui in mundum venisti³. » Quando hoc credidi, credidi quia tu es resurrectio, credidi quia tu es vita; credidi quia qui credit in te, etsi moriatur, vivet; et qui vivit et credit in te, non morietur in æternum.

XVI. « Et cum hæc dixisset, abiit, et vocavit Mariam » sororem suam silentio, dicens, Magister adest, et vocat » te⁴. » Advertendum est, quemadmodum suppressam vocem silentium nuncupavit. Nam quomodo siluit, quæ dixit, « Magister adest, et vocat te? » Advertendum etiam quemadmodum Evangelista non dixerit, ubi vel

¹ Matth. xxii, 32, et Exod. iii, 6. — ² Matth. viii, 21, 22. — ³ Joan. xi, 26, 27. — ⁴ Ibid. 28.

quando vel quomodo Mariam Dominus vocaverit, ut hoc in verbis Marthæ potius intelligeretur, narrationis brevitate servata.

XVII. « Illa ut audivit, surgit cito, et venit ad eum. » Nondum enim venerat Jesus in castellum, sed erat adhuc in illo loco, ubi occurrerat ei Martha. Judæi igitur qui erant cum illa in domo, et consolabantur eam, cum » vidissent Mariam, quia cito surrexit et exiit, secuti » sunt eam, dicentes, Quia vadit ad monumentum, ut » ploret ibi¹. » Quare pertinuit hoc ad Evangelistam narrare? Ut videamus quæ occasio fecerit, ut plures ibi essent quando Lazarus resuscitatus est. Putantes enim Judæi propterea illam festinare, ut doloris sui solatium lacrymis quæreret, secuti sunt eam: ut tam grande miraculum quadriduani mortui resurgentis, testes plurimos inveniret.

XVIII. « Maria autem cum venisset ubi erat Jesus, videns eum cecidit ad pedes ejus, et dixit ei, Domine, » si fuisses hic, frater meus non esset mortuus. Jesus ergo » ut vidit eam plorantem, et Judæos qui cum illa erant » plorantes, fremuit spiritu, et turbavit semetipsum, et » dixit, Ubi posuistis eum²? » Nescio quid nobis insinuat fremendo spiritu, et turbando se ipsum. Quis enim eum posset nisi se ipse turbare? Itaque, fratres mei, primo hic attendite potestatem, et sic inquirete significationem. Turbaris tu nolens, turbatus est Christus, quia voluit. Esurivit Jesus, verum est, sed quia voluit; dormivit Jesus, verum est, sed quia voluit; contristatus est Jesus, verum est, sed quia voluit; mortuus est Jesus, verum est, sed quia voluit: in illius potestate erat, sic vel sic affici, vel non affici. Verbum enim animam suscepit et carnem, totius hominis sibi coaptans in personæ unitate naturam.

¹ Joan. xi, 29-31. — ² Ibid. 32-34.

Nam et anima Apostoli Verbo illustrata est, anima Petri Verbo illustrata est, anima Pauli, aliorum Apostolorum, sanctorum Prophetarum Verbo illustratæ sunt animæ : sed de nulla dictum est : « Verbum caro factum est ¹ : » de nulla dictum est, « Ego et Pater unum sumus ². » Anima et caro Christi cum Verbo Dei una persona est, unus Christus est. Ac per hoc ubi summa potestas est, secundum voluntatis nutum tractatur infirmitas : hoc est, « Turbavit semetipsum. »

XIX. Dixi potestatem, attendite significationem. Magnus reus est, quem mortis quatrimum et illa significat sepultura. Quid est ergo quod turbat semetipsum Christus, nisi ut significet tibi, quomodo turbari tu debeas, cum tanta mole peccati gravaris et premeris? Attendisti enim te, vidisti te reum, computasti tibi : Illud feci, et pepercit mihi Deus; illud commisi, et distulit me; Evangelium audivi, et contempsi; baptizatus sum, et iterum ad eadem revolutus sum : quid facio? quo eo? unde evado? Quando ista dicis, jam fremit Christus : quia fides fremit. In voce frementis apparet spes resurgentis. Si ipsa fides intus, ibi est Christus fremens : si fides in nobis, Christus in nobis. Quid enim aliud ait Apostolus : « Habitare » Christum per fidem in cordibus vestris ³? » Ergo fides tua de Christo, Christus est in corde tuo. Hinc est illud quod dormiebat in navi : et cum periclitarentur Discipuli, jam imminente naufragio accesserunt ad eum, et excitaverunt eum ⁴ : surrexit Christus, imperavit ventis et fluctibus, et facta est tranquillitas magna. Sic et tu : intrant venti cor tuum, utique ubi navigas, ubi hanc vitam tanquam procellosum et periculosum pelagus transis, intrant venti, movent fluctus, turbant navim. Qui sunt venti? Audisti convicium, irasceris : convicium ventus est, ira-

¹ Joan. 1, 14. — ² Id. x, 36. — ³ Ephes. iii, 17. — ⁴ Matth. viii, 24, 26.

cundia fluctus est : periclitaris, disponis respondere, disponis maledictum maledicto reddere, jam navis propinquat naufragio; excita Christum dormientem. Ideo enim fluctuas, et mala pro malis reddere præparas, quia Christus dormit in navi. In corde enim tuo somnus Christi, oblivio fidei. Nam si excites Christum, id est recolas fidem, quid tibi dicit tanquam vigilans Christus in corde tuo? Ego audivi, Dæmonium habes, et pro eis oravi : audit Dominus, et patitur; audit servus, et indignatur. Sed vindicari vis. Quid enim, ego jam sum vindicatus? Cum tibi hæc loquitur fides tua, quasi imperatur ventis et fluctibus, et fit tranquillitas magna. Quomodo ergo hoc est excitare Christum in navi, excitare fidem : sic in corde hominis quem premit magna moles et consuetudo peccati, in corde hominis transgressoris etiam sancti Evangelii, contemptoris poenarum æternarum, fremat Christus, increpet se homo. Audi adhuc : Flevit Christus, fleat se homo. Quare enim flevit Christus, nisi quia flere hominem docuit? Quare fremuit et turbavit semetipsum, nisi quia fides hominis sibi merito displicentis fremere quodam modo debet in accusatione malorum operum, ut violentiæ poenitendi cedat consuetudo peccandi.

XX. « Et dixit : Ubi posuistis eum ¹? Scisti quia mortuus sit, et ubi sit sepultus ignoras? Et ista significatio est, quia sic perditum hominem quasi nescit Deus. Non ausus sum dicere, nescit : quid enim ille nescit? sed quasi nescit. Unde hoc probamus? Dominum audi dicturum in judicio, « Non novi vos, discedite a me ². » Quid est, non novi vos? Non vos video in luce mea, non vos video in illa justitia quam novi. Sic et hic tanquam nesciens talem peccatorem, dixit : « Ubi posuistis eum? » Talis est vox Dei in paradiso postea quam homo peccavit : Adam ubi

¹ Joan. xi, 34. — ² Matth. vii, 23.